

- CONSTRUCTIO 7.1Heltay László: Az MTA műemléki adatrögzítő fotódokumentációja, 1972
(Szkalnitzky Antal, Diescher József: Az Akademia épületének alaprajza a' legmélyebb rétegben, 1862)
Fénykép, 210 × 300 mm
Akadémiai Levéltár, 502. Kutatási Ellátási Szolgálat, 100. doboz, 2. dosszié, 86
- CONSTRUCTIO 7.2Heltay László: Az MTA műemléki adatrögzítő fotódokumentációja, 1972
(Szkalnitzky Antal, Diescher József: Az Akademia épületének alaprajza a pincze alatti rétegben, 1862)
Fénykép, 210 × 300 mm
Akadémiai Levéltár, 502. Kutatási Ellátási Szolgálat, 100. doboz, 2. dosszié, 87
- CONSTRUCTIO 7.3Heltay László: Az MTA műemléki adatrögzítő fotódokumentációja, 1972
(Szkalnitzky Antal, Diescher József: Az Akademia épületének pinczei alaprajza, 1862)
Fénykép, 210 × 300 mm
Akadémiai Levéltár, 502. Kutatási Ellátási Szolgálat, 100. doboz, 2. dosszié, 88
- CONSTRUCTIO 7.4Heltay László: Az MTA műemléki adatrögzítő fotódokumentációja, 1972
(Szkalnitzky Antal, Diescher József: Az Akadémiai épület földszinti alaprajza, 1862)
Fénykép, 210 × 300 mm
Akadémiai Levéltár, 502. Kutatási Ellátási Szolgálat, 100. doboz, 2. dosszié, 89
- CONSTRUCTIO 7.5Heltay László: Az MTA műemléki adatrögzítő fotódokumentációja, 1972
(Szkalnitzky Antal, Diescher József: Az Akademia épületének 1st emeleti alaprajza, 1862)
Fénykép, 210 × 300 mm
Akadémiai Levéltár, 502. Kutatási Ellátási Szolgálat, 100. doboz, 2. dosszié, 90
- CONSTRUCTIO 7.6Heltay László: Az MTA műemléki adatrögzítő fotódokumentációja, 1972
(Szkalnitzky Antal, Diescher József: Az Akademia épületének 2nd emeleti alaprajza, 1862)
Fénykép, 210 × 300 mm
Akadémiai Levéltár, 502. Kutatási Ellátási Szolgálat, 100. doboz, 2. dosszié, 91
- CONSTRUCTIO 7.7Heltay László: Az MTA műemléki adatrögzítő fotódokumentációja, 1972
(Szkalnitzky Antal, Diescher József: Az Akademia épületének 3rd emeleti alaprajza, 1862)
Fénykép, 210 × 300 mm
Akadémiai Levéltár, 502. Kutatási Ellátási Szolgálat, 100. doboz, 2. dosszié, 92
- CONSTRUCTIO 7.8Heltay László: Az MTA műemléki adatrögzítő fotódokumentációja, 1972
(Szkalnitzky Antal, Diescher József: Az Akademia épületének terve. Szelvény CD vonal szerint, 1862)
Fénykép, 300 × 210 mm
Akadémiai Levéltár, 502. Kutatási Ellátási Szolgálat 100. doboz, 2. dosszié, 93
- CONSTRUCTIO 7.9Heltay László: Az MTA műemléki adatrögzítő fotódokumentációja, 1972
(Szkalnitzky Antal, Diescher József: A magyar tudományos Akadémiai épület Fő homlokzatának rajza, 1862)
Fénykép, 300 × 210 mm
Akadémiai Levéltár, 502. Kutatási Ellátási Szolgálat, 100. doboz, 2. dosszié, 94

Az Akadémiai Levéltárban őrzik azt a kilenc, 20. századi fekete-fehér fényképet, amelyek a székház 1862. áprilisi, Pest város tanácsának benyújtott engedélyezési terveiről készültek. A Szkalnitzky Antal és Diescher József által szignált tervek közül négy Budapest Főváros Levéltárában található.¹ A székház öt szintjének alaprajzi tervei feltüntetik az egyes terek eredeti funkcióit; általuk kaphatunk világos képet arról, hogy az első évtizedekben mely helyiségek milyen szerepet tölthettek be.

A könyvtár a henszlmanni koncepciótól eltérően, a (mind Klenze, mind) Stüler által benyújtott tervek szerint a földszintre került; két nagy terme a dunai és az északi szárnyban kapott helyet. További olvasótermeket találunk a főhomlokzat nyugati szakasza és a főhomlokzati középrizalit nyugati faltengelye mögötti terekben. A földszint keleti szárnyában volt a könyvtáros lakása, a kémiai laboratórium és szertár, továbbá a természettudományi osztály üléstermei is itt helyezkedtek el. A „Geológiai terem” a főhomlokzati rizalit keleti felében, az előcsarnok szomszédságában kapott helyet.

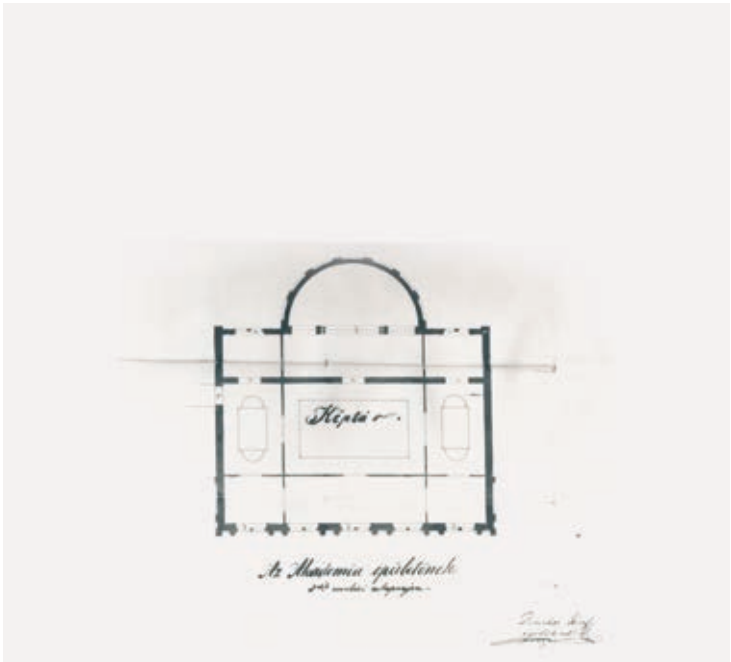
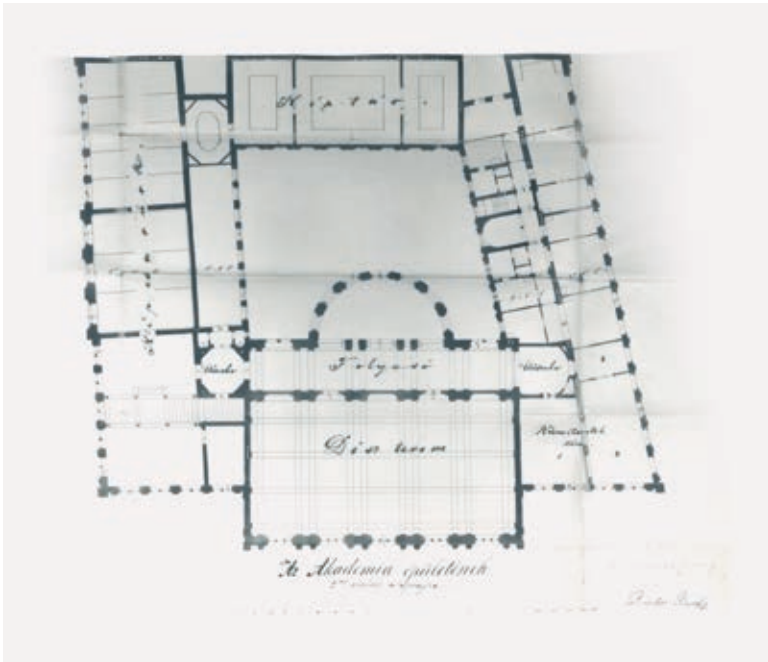
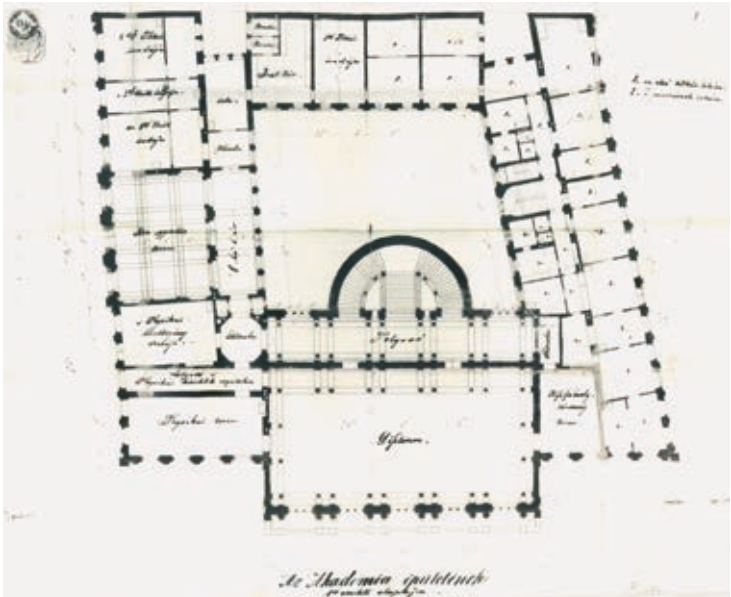
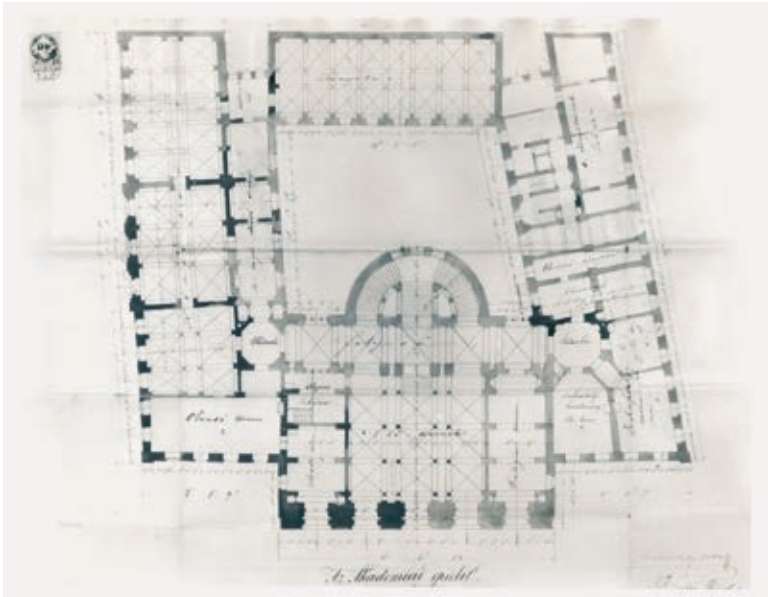
A főhomlokzati rizalit első és második emeletét a díszterem foglalta – és foglalja ma is – el (→ DECORATIO 3.1-2). Az első emelet főhomlokzati szárnyának keleti oldalán volt a Kisfaludy Társaság terme (→ DECORATIO 6.1). Az utcai oldalszárnyban az első titkár (→ DECORATIO 4.1) és a pénztárnok laktak. Az északi oldalt az intézményvezetők irodái foglalták el, az tehát „adminisztratív

szárnyként” írható le. A dunai homlokzat középrizalitjában, reprezentatív helyen kapott helyet a „Kis gyűlésterem”. E megoldás Stüler eredeti elgondolásának maradványa lehetett. (A berlini építész legelső tervváltozataiban a dísztermet a dunai homlokzat mögé helyezte, a velencei reneszánsz építészet szellemében.) Mintegy a földszinti (dél)keleti, természettudományi szárny *pendant*-jaként a fizikai, valamint az optikai kísérletek terme az első emelet délnyugati részébe került.

A második és a harmadik emelet – a múzsák hegyeként a többi tér fölé emelkedve – szinte teljes egészében a képtáré volt (→ DECORATIO 2.1-5). A második emelet északi és dunai szárnyába a gyűjtemény festményeit szánták, a keleti szárnyban a metszetek kerültek bemutatásra. A székház egyedül a középrizalitban rendelkezett harmadik emelettel. Itt – a többi épületrész fölött „lebegve” – állt a képtár nagyterme egy másik „fölttes” szféra képviselőjében. Az Esterházy-gyűjtemény legértékesebb – mondhatni: apollói ihletettségű – darabjai a napfénnel közvetlenül találkozottak a természetes tetővilágításnak köszönhetően.

1 A négy fennmaradt terv: alaprajz a legmélyebb rétegben; alaprajz a pince alatti rétegben; a pince alaprajza; a harmadik emelet alaprajza. Budapest Főváros Levéltára, Tervtár, EB 290/1862. (E tervekéről készült fotók: → CONSTRUCTIO 7.1-3, illetve CONSTRUCTIO 7.7).

U. B.

7.4 7.5
7.6 7.7